

ABONNEMENT
Pays étrangers
Pour un an: 2 Dolars
Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESE
"İctihad", Constantinople
Téléph: St. 865
xxvème ANNÉE
15 Mai 1930

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ
No: 297

ABONEMAN:
Seneliği [24Nusha] Türki-
ye için 2 1/2, Âlâ kâğıd-
lısı 5 Liradır

İDAREHANESİ
Cığaloğlunda İctihad Evi
Tarihi Te'sisi:
1904 — Genève
Yirmi beşinci sene
15 Mayıs 1930

Bakın«chemin de fer»e bir de kârvanı görün!

Librairie Hachette

in
100 ÜNCÜ SENEİ DEVRİYESİ

Fransız kıfab'ciliğinde çok mühim bir yer tutmuş olan Hachette kitab ticarethanesi 1826 senesinde bir evin alt katının bir odasında başlamış; münevver ve mütesanid evlad ve damadlarının müttehidî sa'y ve gayretleri şâyesinde dünyanın en büyük kitab ve mekteb levazımı ticaret evi olmuştur. Bu sene'i devriyye münasebetile Fransa Académie si da'imi kâtibi M. R. Doumic tarafından bir risale yazılmış ve pek nefis bir surette basılmıştır. Ticarete konmayan ve binaen aleyh satın alınamayan bu nefis eserin ruhu hakkında İctihad okuyacularına bir fikir vermek istiyoruz. Büyük bir devletin büyük bir Nezaret binasından daha büyük olan St. Germain Caddesi Konağı, Hachette kitabhanesi umuruna artık kâfi gelmemektedir. «Boulevard St. Germain» deki Hachette kitabcı sarayı bizim sabık Harbiyye nezareti binamızın iki büyüklüğündedir.

Librairie Hachette şimdi anonim bir şirkettir ki sermayesi 43,000,000 franktır; bu kırk üç milyon frank, her biri 500 franklık 86,000 hisseye taksim olunmuştur.

Şirketin merkezi Paris de 76. Bd. St. Germain dedir. kitabhane 1826 da Louis Hachette tarafından te'sis olunmuştur. 1864 de collectif şirket, 1872 de Commandite şirket, 1919 da «Société anonyme» namını almıştır.

Kitabhanenin mümtaz ve umur aşinâ zevatdan müteşekkil bir idare meclisi vardır.

«Librairie Hachette» in Cellulose, «papier couché» fabrikaları vardır, cild imalathaneleri mukavva fabrikası, mekteb levazımı fabrikaları da vardır.

Basdığı kitapların Kataloğu 5,546 çışidi ihtiva ediyor. İlk, Orta, Yüksek tedrisat kitaplarını o basar. Gençlik için kitaplar, umumi

unvani altında neşr ettiği kitaplar cihanın her tarafına yayılır kımetli eserlerdir. **Les Petites Filles modèles** Kız Çocukları için bir hazinedir. **Librairie Hachette** in yalnız Paris de 55 deposu vardır. Fransa müstemlekerinin cümlesinde ajanları mevcuttur.

Şirketin yalnız Parisde işgal ettiği arsalar yekûnu 52,600 metre murabba'ı bir sahe teşkil eder. Ateliyelerinde 450 makine vardır. Me'mur ve mustahdemlerinin adedi 6,620 dir. Garajlarda 210 Automobili bulunur bunlar her sene 2,800,000 kilometre yol kat'ederler. Her gün gönderdiği «Coli postal» ların adedi vasatı olarak 30,700 dur. Her gün gönderdiği «Coli postal» ların sıkleti 250,000 kilo, yani 25 vagonlu bir train yükü demektir. Her sene vücade getirdiği kitab ve neşriyyat miktârı takriben 22 milyon nushadır, dakika başına 154 nusha düşer.

Librairie Hachette 1925 senesi teşrini evvel ayından 1926 senesi teşrini evvel ayına kadar 1,298,997 mektuba cevap vermişdir ki saat başına 541 ve her dakikaya 9 mektub düşüyor.

Gönül isterdi ki iki sütun üzerine matbu' bu 16 sahifelik nefis eseri tamamen tercüme ve nakl edelim. Sahifelerimizin azlığı bu arzumuzu icraye engel oldu.

Fakat okuma hayatının bizdeki sefil derecesile Fransadaki yüksek hal ve şanı arasında bir mukayese hissi uyandırmaya kâfidir sanıyorum. Fransa ise avrupa büyük milletlerinin her halde kitabcılık aleminde en ileri safında olanı degildir. Bu hususda her halde üçüncü safda bulunur. Almanlardan, İngilizlerden sonra Fransızlar gelirler. Alman, kitabcılık san'atında, kitab neşr etmek, satmak ve okutmak işinde ve hele ciddi ve özlü kitaplar vücade getirmek hususunda, Fransıza fa'ikdir. Fransızların her beşaltı senede bir yeni tab'i çıkan bir **Mayer Lexikon** u olmadığı gibi, bir **Encyclopeadia Britannica** ları da yoktur.

Memleketimizden başka her memleketde bilgi

muesseseleri olan kitabhaneler, matbaalar, mecmualar büyüyor, adedleri ve ehemmiyetleri artıyor. Bizde aksine bir gerileme vardır. 4 mayıs 1930 tarihli **Milliyyet** gazetesi bizim **Kitabcılar Cem'iyeti** reisile bir mulakatını neşr ediyor. Reis 1315 tarihinde İstanbul'da 250 kitabci varken bu gün 50 kitabci dükânı kaldığını ve okuyucular adedinin de eski miktarının ancak 6 da birine indigini ilave ediyor! Başka her memleketde tabi'lerin, naşirlerin, kitabcıların memleketin bilgisine hidmetleri nazara alınarak her nevi vergiden

muaf tutulduklarını bizde ise kitabcılara diğer alelade tacirlere yapılan muamele yapıldığını söylüyor.

Maksad mütemeddin ve yüksek milletlerde bilgi teşekküllerinin nasıl süratle büyüdüğünü göstermektedir.

Serpuşlarımız değiştiği gibi serlerimiz de de bir değişiklik lazımdır aksi takdirde

Serpuşlar değişti fakat ser değişmedi!

derler ve yarı ağıyar bunda haklı olurlar.

«Bilenlerle bilmeyenler müsavi olurlarmı?»

Dr. AB. Djevdet.

Ameli Ruhiyyat [*]
LES INCERTITUDES DE L'HEURE
PRÉSENTE

Dr. Gustave Le Bon

1

Ustadımız **Dr. Gustave Le Bon** un bu çok kıymetli küçük kitabını vaktile tercüme etmişdim. Hatta baş tarafından bir miktarı tefrika suretile dört beş nushamızda çıkmıştı. Fakat lâtın harflerinin kabulü aylarına müsadir olduğundan bazı karışıklıklar olduğunun farkına sonra vardık. Mütercimim bu kitab hakkındaki mütalaa-sını 267 numaralı **İctihad** da, müellifin medhalini 176 uumrulu **İctihad**'da bulacağınız gibi bu eser hakkında, Fransa ıcali ilmiyyesinin takdirlerini de 270 numarulu, **İctihad** da bulursunuz.

Şimdi bu nushadan itibaren kitabı tefrikaya başla-ya-cağız. Bütün kitabı okumak ve icabında müracaat etmek isteyen okuyucularımız 297 inci numrodan itibaren **İctihad** nushalarını hususî bir itina ile muhafaza ve mütalâa etmelidir.

Dr. AB. DJ.

Siyasî Hayat

Harbin yarattığı siyasi ve ahlaki bozukluk

Cihanşumul kararsızlık, harbin en ziyade göze çarpan neticelerindendir: Müesseselerin kararsızlığı, ittifakların kararsızlığı, mütfe-kkilerlerin kararsızlığı.

Yalnız maddî Avrupa yı değil, ma'nevî Avrupa yı da yani [ahlakî Avrupayı da] ye-niden inşa edebilmek gerekdir. İş zevkı, disiplin

[*] Bu kitap Dr. Gustave Le Bon un bu yolda yani kısa ve özlü mülâhazalardan müteşekkil olarak yazdığı kitapların üçüncüsüdür. Bunlardan birincisini bundan on iki sene evvel (Asrımızın nususi felsefiyyesi) ismile Türk-çeye tercüme ve neşretmişdik. İkincisini iki sene evvel **DÜN VE YARIN** ünvanile tercüme ve neşrettik. Bu üç kitab hakikaten içtimai ve psikologia'î, hayati mes'elelerin heman kâffesi üzerine kâfi ve âfiyet bahş ameli bir ziyâ tevcih etmiştir.

ve hissi vazife aleddevam zayıfladığı halde ihtiraslar, kinler ve ihtiyaçlar büyümektedir.

Bütün ictimai binyanları cihan harbi sarsmış olduğundan kavmler, deneyerek, a'ma-lar gibi yoklayarak, yeni müessese (Institution) lar arayolarlar. Bunların bir düziye eski müesse-selere avdet etmeleri, galiba başka müesseselerin mevcut olmamasındandır. Harbden evvel müte-şekkil devletlerin müvazeneleri sabitdi; Çünkü bunun teşekkülü için asırlarca çalışılmışdı. Su-luhdan beri yaratılan sun'î muvazeneler pâydar degillerdir. Çünkü ş'eniyetlere (yani nefis'ül'emir lere) yabancı nazarı prensiplerden sadır olmak-dadırlar.

Avrupa, aşikâr bir suretde, yeni siyasi gruplar teşkiline doğru gitmektedir. Bu grup-lar ne harbden evvelki grupların, ne de harbin teşkil etdiği grupların aynı olmayacaktır. İtalya ... (İngiltere) ye, Almanya ... İngil-tereye ve Rusya ye, Fransa .. (Türkiye ya, Polonya ya ve Balkan devletlerine doğru mü-teveccihdir. Bu yeni muvazeneleri payidar ve sabit bir hale koymak için bir çok yeni mü-cadeleler zaruri olacaktır.

Mutavassıt münevver sınıfların mahvol-maları, ve eski ecirler rifaha mazharı olurken bu münevver sınıfların nîm ecirlik haline mec-buri avdetleri harbin en tehlikeli neticelerin-dendir.

Ş Büyük harbin kurbanı olan askerlerin miktarı malûmdur. Harbin tahrib etdiği fikir-lerin ve itikadların miktarı halâ meçhul kal-maktadır.

Sirêtimîze [Harekât ve sükenatımıza]